

Ärende: VN/34515/2024

Bildning visar vägen för Finland - En vision för högskoleutbildningen och forskningen fram till 2040 - begäran om kommentarer

1. Finland är en föregångare inom bildning, demokrati och vetenskaplig frihet.

Är målet en motiverad del av visionen för högskoleutbildningen och forskningen? Har rätt aspekter valts till dess innehåll?

3 endast delvis

Precisera ditt svar vid behov. Till vilka delar bör målet exempelvis ändras, hur bör det formuleras?

Målet i sig är viktigt, ädelt och värdefullt. Emellertid ligger det en viss diskrepans mellan detta mål och målen som handlar om att stärka stabilitet i samhället, att skapa hållbar tillväxt, verkningsfullhet och forskningsbaserad innovation, att högskolorna ska specialisera sig för att betjäna samhällsbehoven. En total frihet inom vetenskapen är konceptuellt svår att förena med preciserade förväntningar på vad utfall och verkningarna ska vara. Preciseringar av vad vetenskapens och den högsta utbildningens frihet innebär i relation till de förväntningar på resultat som ligger i de andra målen kunde vara på sin plats - exempelvis så att vetenskapens frihet explicit kopplas till någon form av ansvar - också i visionsformuleringen.

De incitament och regelverk som utgör ramarna för högskolornas verksamhet bör också utformas så att detta mål verkligen kan prioriteras i ett läge där högskolornas ekonomiska läge blir allt svårare.

Har man i de åtgärdsrekommendationer som är kopplade till målet identifierat de väsentliga åtgärderna och valt ut dessa till rekommendationerna? Är åtgärderna korrekta?

-

Precisera ditt svar vid behov. Fattas det exempelvis åtgärder, bör antalet åtgärder minskas, förutsätter någon av åtgärderna formulering? Precisera på vilket sätt.

De föreslagna åtgärderna är mycket heterogena och ligger på mycket olika abstraktionsnivå, och det är inte alldeles klart hur högskolorna för sin del ska kunna se till att åtgärderna blir av och ger önskat genomslag. Till delar finns det bland åtgärderna sådant som redan är på plats i många högskolor.

2. Utbildning är till för alla, och möjligheterna ökas framför allt för unga.

Är målet en motiverad del av visionen för högskoleutbildningen och forskningen? Har rätt aspekter valts till dess innehåll?

3 endast delvis

Precisera ditt svar vid behov. Till vilka delar bör målet exempelvis ändras, hur bör det formuleras?

Målen är nobla, men i viss mån motstridiga. Det är exempelvis inte klart att samhällets löfte om bara en avgiftsfri högskoleexamen bidrar till en snabb övergång från andra stadiet till högskolor. Här finns också mål som inte högskolesektorn för egen del kan ansvara för, som den gedigna grunden som ska fås inom utbildningssystemet inför högskolestudierna, eller det välmående som i målformuleringen kopplas till kontinuerligt lärande och kompetenshöjning. Det kunde också vara på sin plats att i anslutning till detta mål konstatera att såväl examensutbildningen och det kontinuerliga lärandet bör vara tillgängligt på bägge nationalspråk.

Har man i de åtgärdsrekommendationer som är kopplade till målet identifierat de väsentliga åtgärderna och valt ut dessa till rekommendationerna? Är åtgärderna korrekta?

3 endast delvis

Precisera ditt svar vid behov. Fattas det exempelvis åtgärder, bör antalet åtgärder minskas, förutsätter någon av åtgärderna formulering? Preciserar på vilket sätt.

För dessa mål finns det alltför många åtgärdshelheter och de läggs fram helt utan prioritetsordning. Är alla lika centrala, kunde någon åtgärd tonas ner för att någon annan är viktigare att genomföra. Flera av åtgärderna är också sådana att åtminstone högskolorna själva inte kan påverka dem - för vissa gäller att möjligheterna att påverka verkningarna ligger utanför hela högskolesektorn. Även bland åtgärdshelheterna vore det viktigt att få in en skrivning som handlar om att tillgodose behoven av utbildning både på finska och svenska. Till det kan läggas att sådana skalfördelar som är möjliga att uppnå i utbildningsprogram på finska är inom flera discipliner omöjliga att uppnå och upprätthålla inom svenskspårkiga utbildningar.

3. Kreativa experter och ambitiös forskningsverksamhet förnyar samhället.

Är målet en motiverad del av visionen för högskoleutbildningen och forskningen? Har rätt aspekter valts till dess innehåll?

3 endast delvis

Precisera ditt svar vid behov. Till vilka delar bör målet exempelvis ändras, hur bör det formuleras?

Övergripande är målet och beskrivningarna av de delmål som ingår relevanta och korrekta. I målformuleringarna kunde gärna även tillämplig forskning lyftas fram, efter också den är avgörande med tanke på målet att förnya samhället. Föreslår ett tillägg i stycke tre, första meningen: "Tack vare den högklassiga utbildningen och den vetenskapliga och tillämpade forskningen är Finland..."

Har man i de åtgärdsrekommendationer som är kopplade till målet identifierat de väsentliga åtgärderna och valt ut dessa till rekommendationerna? Är åtgärderna korrekta?

-

Precisera ditt svar vid behov. Fattas det exempelvis åtgärder, bör antalet åtgärder minskas, förutsätter någon av åtgärderna formulering? Preciserar på vilket sätt.

Här finns flera viktiga och värdefulla åtgärder. Det är värt att notera att Finlands yrkeshögskolor har den tillämpade forskningen i sitt grunduppdrag och har genom åren kunnat visa sitt växande genomslag inom denna verksamhet. Den vore viktig att lyfta fram - då den nu har alltför osynlig plats i den helhet åtgärderna bildar. Den utgör idag nämligen något av en lucka i hela FUI-ekosystemet och dess finansiering och har potential att bidra ännu mer än idag, och med omedelbar regional och även nationell verkan på Finlands ekonomiska läge och en hållbar framtid.

4. Djärv förnyelse skapar framtidens kompetens: högskolornas specialisering och samarbete stärks.

Är målet en motiverad del av visionen för högskoleutbildningen och forskningen? Har rätt aspekter valts till dess innehåll?

2 ja, huvudsakligen

Precisera ditt svar vid behov. Till vilka delar bör målet exempelvis ändras, hur bör det formuleras?

Målet är relevant och tydligt. Formuleringen som särskiljer universitetens och yrkeshögskolornas roll i fråga om FoU-verksamhet är emellertid märklig. Ny forskningsbaserad kunskap uppstår minsann också inom den tillämpade forskningen - den syftar kanske inte på teoriutveckling och ny teoretisk kunskap men i högsta grad och utan undantag till ny tillämpad kunskap, eller nya tillämpningar av teoretisk kunskap. Kunskapsbegreppet kan inte rimligen vikas bara för teoretisk och abstrakt kunskap.

Har man i de åtgärdsrekommendationer som är kopplade till målet identifierat de väsentliga åtgärderna och valt ut dessa till rekommendationerna? Är åtgärderna korrekta?

2 ja, huvudsakligen

Precisera ditt svar vid behov. Fattas det exempelvis åtgärder, bör antalet åtgärder minskas, förutsätter någon av åtgärderna formulering? Preciserar på vilket sätt.

tydliga ramar och mål behövs för koncernstrukturer och ägarskapsstrukturer överlag - hur ska ägarskap och ägarvilja ses i relation till de mål samhället och myndigheterna ställer på yrkeshögskolorna i och med att de är både aktiebolag och statsfinansierade högskolor. I anslutning till dessa åtgärder ser Arcada också gärna att samhällets behoven av utbildning och kompetens inom olika branscher och discipliner på svenska kunde noteras i anslutning till åtgärderna som har att göra med specialisering och undvikande av överlappning.

5. Med sikte på tillväxt: finansieringen av högskoleutbildning och forskning blir mångsidigare.

Är målet en motiverad del av visionen för högskoleutbildningen och forskningen? Har rätt aspekter valts till dess innehåll?

1 ja, fullständigt

Precisera ditt svar vid behov. Till vilka delar bör målet exempelvis ändras, hur bör det formuleras?

En tillräcklig och stabil finansiering är avgörande för att högskoleverksamheten ska kunna hålla hög och stabil kvalitet.

Har man i de åtgärdsrekommendationer som är kopplade till målet identifierat de väsentliga åtgärderna och valt ut dessa till rekommendationerna? Är åtgärderna korrekta?

-

Precisera ditt svar vid behov. Fattas det exempelvis åtgärder, bör antalet åtgärder minskas, förutsätter någon av åtgärderna formulering? Precisera på vilket sätt.

Viktigt att verkningsfullhet och genomslag lyfts fram. En mindre splittrad finansieringsmodell skulle motverka sådan suboptimering som den nuvarande modellen ger upphov till.

Helheten av visionens mål och åtgärdsrekommendationer

6. Saknas det något väsentligt från visionens mål och åtgärdshelheter? Bör något delområde prioriteras eller avprioriteras?

Som sagt vore det viktigt att i såväl vissa målbeskrivningar och åtgärdshelheter få in omnämnande av utbildnings- och kompetensbehov på bägge nationalspråk och utifrån deras specifika kontexter - som kan vara sinsemellan något olika

Visionens helhet och de övriga delarna

7. Eventuella kommentarer gällande visionens situationsbild

-

8. Hur skulle du bedöma visionen och dess åtgärder som en helhet

-

9. Övriga kommentarer

-

Forsskåhl Mona
Yrkeshögskolan Arcada